

Slovenski narodni ponos.

III.

Slovenec pa tudi bodi ponosen na svojo zemljo, ker mu daje pogoje za zdravo, krepko življenje.

Ni res, da bi bila tista zemlja za narod najugodnejša, katera je najrodovitnejša, oziroma najbogatejša. Zgodovina uči drugo. Ona uči, da je vsak narod tako dolgo srečen, tako dolgo čvrst in kreposten, dokler se mu je povzpeljati po boljših gmotnih razmerah, dokler torej ne pozna izobilja. V tistem trenutku pa, ko je dosegel, da mu je mogoče, dolgo gojeno človeško hrepenenje po blagostanju si utešiti, v tistem trenutku začne v krepostih in vsled tega v moči nazadovati ter se nagibati k svojemu koncu. Ni je niti jedne izjeme v zgodovini, da, reči se sme, ta prikazen je razrušljiv zakon, kojemu so podvrženi vsi narodi, kar jih je in kar jih še bo. Spominjam le narodov, pri katerih se javlja ta zakon posebno jasno, tako očitno, da ga vsak dijaček po piclem zgodovinskem znanju, ki ga crpa iz drobne take knjižice, lahko spozna; in v to svrhu imenujem stare Grke, Rimljane, Kartagane, Benečane, Špance. Bistrejše oko pa tudi doznava, da Angleži že precej dolgo hodijo rakovo pot, in da koža, v kateri tičijo Nemci, ni več zdrava. Francoske milijarde bodo grozno drag odkup.

Ta in oni bralec se utegne namuzniti misleč, naj se mu le dajo tisočaki, nič se ne boji, da bi mu bili v kvar. Mogoče, da bi ostal tudi v bogatiji kreposti zvest, saj je hvala Bogu mnogo bogatcev krepstih, a gotovo je vendar, da je bogastvo za krepkostno življenje človekovo največja nevarnost. Kristus ni rekel brez vzroka, da je laglje vože napeljati v šivanko, nego bogateu priti v nebesa. Torej: ne da bi bogastvo človeka moralo pokončati, dasi mu je nevarno.

Če se človek čisto primerja z narodom in če je temu zares v marsičem podoben, ravno v tej točki, katero razpravljamo, ne velja eno za oba. Narod se, če je prišel do bogastva, nikdar ne otme pogube. Posameznik se lahko premaguje, se strahuje, da vselej in povsod uravnja svoje dejanje in nehanje po nravnih načelih, ne tako narod; in če ga tudi, dospevshega do dozdevne sreče, kaka mogočna duševna sila za nekoliko časa brzda, prej ali slej vendar omahne na nizdoljno pot, na kateri mu ni več rešitve.

Kakor zelo rodovitna in bogata zemlja za narod ne pomenja sreče, tako pa tudi preubožna za njegovo krepkostno življenje ni ugodna. Kjer je revščina tako velika, da si

narod pri največjem uporu more priboriti jedva najpotrebnejše, tam ne more biti veselja do dela, in ker tega ni, ni tal, da bi mogle čvrsto poganjati cvetice kreposti.

Najboljša je potemtakem za narod tista zemlja, ki ni prebogata in ne prerевна. Kaj ugodno pa upliva na vzbujo in razvoj duševnih sil sosedstvo z morjem; morje vrh tega človeku gmotno stanje boljša, že po zakladih, ki jih hrani v svojem krilu, zdatneje pa še kot najpripravnije prometno sredstvo; po morji se z drugimi narodi pride najceneje v dotiko. Zato pa vsak narod sili proti morju; najnovejši primer so Ogrji in Črnogorci.

Poglejmo si po tem-le razmotrivanju našo zemljo slovensko. Prebogata gotovo ni, dasi je tu in tam zelo rodovitna in še vrh tega ima precej rudnin, kajti goli Kras in apneni gorovje sploh pač le zavzema precejšnji kos. Ali v kljub temu se ne sme trditi, da bi bila prerевна; na najizbornejši način nam to dostavlja, kar ji utegne manjkati, in sicer po svoji legi. Naša zemlja slovenska leži 1. ob morju, 2. tam, kjer glavna prometna proga srednje Evrope, tekoča od severa proti jugu, dospe morje, 3. med karpatsko ravanjo in najvišjim planinskim svetom, ki mu dajata, da posreduje med njima, dovolj posla, in 4. med mladim evropskim jugovzhodom, svetom prihodnosti, in starim severozapadnim; zlasti v tem pogledu bode dobila naša zemlja kedaj v Evropi velikanski pomen. Zares, Previdnost je narodu slovenskemu, ko mu je odločila bivališče, dela dokaz velike ljubezni do njega. Še le v prihodnosti bode postala velepomembna vsaka beseda Vodnikovih granesov:

Sloven'e, tvoja zemlja je zdrava,
Za pridne nje lega najprava;
Polje, vinograd, gora, morjé,
Ruda, kupčija tebe rede.

Vedimo dobroto, ki smo jo od Stvarnika sprejeli, pa tudi ceniti! (Dalje prih.)

Politični ogled.

Avstrijski prestolonaslednik. Pred kratkim je pri nekem dvornem obedu naš cesar napil nadvojvodi Karlu Francu Jožefu, kot svojemu nasledniku. Iz tega sklepajo da se bosta nadvojvoda Franc Ferdinand in Oton odpovedala svojim pravicam, ki jih imata do prestola. Nadvojvoda Karl Franc Jožef je sin nadvojvode Otona in nadvojvodinje Marije Jožefe ter je bil rojen leta 1887. Njegov brat je Maksimilijan Evgen, roj. leta 1895.

In zopet je pogledovala po moji razpeti suknji, ki je segala komaj malo čez kolena, po veržici od ure, ki je igrala na prsni in mehki klobuku s širokimi vpognjenimi kraji. Meni se je ta dobrodušnost tako dobro zdela, da sem skoro pozabil pojasniti, da se tako oblačimo le za potovanje, doma se pa tudi zagrinjamo do pet.

«Ali se boste kaj mudili v Padovi?» me je vprašal gospod.

«Ne, ker imam malo časa, bom ostal samo v Benedkah, potem v Bologni in Florenci.»

«Škoda, v Padovi je krasno! Midva sva Padovčana. In kako vino tam raste! Ne pozabiti si v Benedkah naročiti tega. Pa še nekaj! Ali hočete videti v Benedkah kardinala?»

Mene je vprašanje osupnilo. Gospa pa poseže vmes: «E, veš da, samo daj gospodu vizitnico, pa bo.» Malo sem se branil, malo sem pa rad imel; bil sem radoveden, kako se bo vse izteklo. Gospod mi je pripovedoval potem, kako se bo vse izteklo. Gospod mi je pripovedoval potem, kako je bil beneški kardinal v njegovem kraju župnik in še marsikaj, kar bi me utegnulo zanimati. Ker pa nisem vsega čisto razumel, zato rajši ne zapišem, da ne bi v nerodnosti kaj povedal, kar bi morebiti ne bilo res.

Koerberjevo ministerstvo, sestavljeno tako, kakor smo zadnjič poročali, je že v službi. Zatrjuje se, da bo nad strankami, a prvi dnevi njegovega obstanka dokazujejo nam ravno nasprotno. Pl. Koerber ima nalogo, da spravi Čehe in Nemce. Povabilo k spravam za Nemce je poslal dr. Funkeju, načelniku nemške levice, za Čehe pa Palfyju, načelniku čeških veleposestnikov in Engelu, načelniku Mladočehov, namesto načelniku desnice. S tem je pokazal, da desnice, v kateri so Slovani, ne pripoznava. Nemci so se posvetovali, ali naj zaupajo novemu ministerstvu ali ne. Nemški nacionalci so pravili, da ne smejo zaupati, ker so slišali, da bo nekaj novih višjih uradnikov imenovanih izmed Slovanov, in ker Koerber noče sklicati kmalu državnega zbora. Pl. Koerber pa jih je pomiril. To so njegova prva dejanja, ki naj odprejo Slovanom oči.

Zvezo županov, kakor jo namerava ustanoviti ljubljanski župan Hribar, «Slovenec» glasilo krščansko narodne stranke, zelo hudo pobija. Očita Hribarju, da je zvezo ustanovil bolj za svoje strankarske namene, da bo pri volitvah lažje na župane uplival v prid svoje stranke. Pravi tudi, da bo taka zveza, kakor jo ustanavlja Hribar, ostala brez vsake koristi. Edina pametna organizacija županov bi bila po okrajih. Samo pri organizaciji po okrajih bi se mogli župani dogovarjati o svojih težnjah, poučevati se med seboj in se vzajemno podpirati. Ta misel je gotovo vsega uvaževanja vredna.

Volitev na Kranjskem. Kranjska trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani je dne 20. t. m. namesto umrlega gospoda Ivana Perdana izvolila deželni poslancem in svojim predsednikom g. državnega poslanca Josipa Kušarja. Podpredsednikom je bil izvoljen g. Anton Klein, provizornim namestnikom pa gosp. Ivan Baumgartner.

Vojna v Južni Afriki. Angleškemu generalu Bullerju se je posrečilo, da je prekoračil malo Tugelo pri Springfieldu in veliko Tugelo na dveh raznih krajih. Sedaj se bliža odločitev. Če se posreči Bullerju, da premaga Bure, potem bo mesto Ladysmith osvobojeno in vojna se zasuče Angležem v prilog. Ali Buri se, kakor posnemamo iz zadnjih brzojavk, umikajo tudi še sedaj ter se menda ne spuste še v odločilno bitko. Lahko mogoče pa je, da čaka Bullerja in njegove čete tukaj nov grozen poraz. Tako vsaj sijo večaki v vojnih zadevah, da igra Bullerjevo početje jako nevarno ulogo, da spravlja v nevarnost velik del angleških sil. Ako se mu to drzno početje posreči, bo seveda slaven

košatih vej, in potem so si podajale roke od drevesa do drevesa. Sel ni bilo videti, bila so skrita za drevjem. Tu in tam se je pa pokazala streha kakkega zvonika. Čudil sem se, da so si vsi podobni. Dva vzorca sta: eden s siljastim, drugi s topim vrhom. Prvi ima za vzgled zvonik Markove cerkve v Benedkah, drugi onega frančiškanske. To odvisnost od imenitnih stavb sem opazoval tudi drugod. Na Padovanskem imajo stolpi vaških cerkev čebuljaste strehe, kakor jih vidite pri sv. Antonu v Padovi, in v Rimu tekmujejo vse večje cerkve iz nove dobe s kupolami, ker jo ima cerkev sv. Petra, manjše cerkvice pa, ki ne zmorejo kupol, so si omislile vsaj kupolnate svode.

V Portogonaro sta vstopila v moj sicer prazen voz mož in žena, oba gospodska, priletna; jaz sem se stisnil v svoj kot in sem čital svoj «Corriere di Venezia»; pa tudi on je imel svoj list; in tako se je razvil med nami razgovor, toliko, da sem površno povedal, kdo sem in kam grem.

«Ali so se vaša mamica kaj jokali?» to je bila prva misel gospe; druga pa začudeno vprašanje: «Ali ste vi res duhovnik?» In ko sem pritrdil — je nadaljevala: «Vi Nemci ste tako prosti v obleki; naši duhovniki nosijo vedno talar in suknjo do pet in nizek širokokrajni klobuk z dolgimi svetlimi dlakami.»

Tako smo se eno uro razgovarjali po laški. Kar je gospa naglo povedala, rekel bi kar izsula iz ust, je potem ponovil bolj počasi in razločno gospod, da sem mogel razumeti; mojo laščino pa je včasih ona bolj pogodila, včasih on, in tako smo si vzajemno pomagali, dokler se nismo naveličali. Prvi sem se jaz upehal; bilo mi je, kakor mlademu ptičku, ki si upa predaleč iz gnezda. V Mestre, zadnji postaji pred Benedkami, sta onadva izstopila, jaz pa sem radovedno vzel vizitko v roke in sem bral:

«Boni Giambettista se poslužuje z veseljem prilike, da kardinalu Sarto sporoča svoje najponižnejše poklone.»

In ta listič naj bi mi odprl vrata v patriarhovo palačo? (Dalje pride.)

Smešničar.

Oče: Danes se ne smes kopati, ker te trebuh boli! Sin: Saj bom po hrbtu plaval!

Učitelj vpraša dečka, s čem so ptiči pokriti. Deček molči. Učitelj ga hoče spomniti na perje ter ga vpraša: »Kaj imate pa doma v postelji?« — »Bolhe,« odgovori mu deček.

Pijanec prišedši domov govori sam pri sebi: »No tega še sanjal nisem, da me najodličnejši gospodi tako jako spoštujejo. Vsaki se mi je danes lepo izognil in ljubeznivo nasmehljal.«